

**„Végül
visszatérnek mind
a nők”** Fecske Csaba:
A hús pogány éneke,
Felsőmagyarország
Kiadó, 2011.

Fecske Csaba ismét bizonyította, hogy újra és újra tud meglepetéssel szolgálni. Gyors egymásutánban immár a harmadik tematikus kötetét jelentette meg (*A visszalopott idő* című munkája egy formai szempontú válogatás volt: szonettjeit gyűjtötte egybe, míg az *Akinek arcát viselem* a bibliai témájú költeményeket foglalta magába). Legújabb könyvében (*A hús pogány éneke*) erotikus verseit olvashatjuk. Korábban sem volt tőle idegen a téma – a kilencvenes években például rendszeres szerzője volt az *Erato* című magazinnak –, ám a különböző korszakokból összegyűjtött költemények együttes megjelentetése mégis ad némi pikantériát a kötetnek.

A vállalt fő téma okán nem csodálkozhatunk, hogy minden költeményből a szerelem, az érzékiség, vagy a testi bujaság köszön vissza. Ha a második ciklust kiemeljük a sorból, egy szerelmi életrajz bontakozik ki a könyv lapjain, a gyermek- és kamaszkori erotikus élményektől az érzékiség idős-kori megéléséig – olykor sejtelmesen, máskor nagyon is eleven képiséggel. (A második ciklus darabjai azért ütnek el némiképp a kötet többi írásától, mert hősei jobbára mitologikus-biblikus alakok – Artemisz, Lót és lányai, Léda, Zsuzsanna és a vének stb.)

Az első ciklus veretes verseiben a csűrök, pajták, kamrák sötétjében rejtő gyermeki titkok kelnek szárnyra. Intimitások, félénk vágyak és merész remények, a test (a férfi és a női test) felfedezése, a játszótársak kíváncsi öröme, s az elvesztegetett lehetőségek feszítő fájdalma jelenik meg – néhol nosztalgikusba hajlón, máskor finom érzékiséggel: „...nem mutattam meg / az enyémet vagyis csaltam amit bánok azóta is” – írja az *Azóta is* című vers záró sorában.

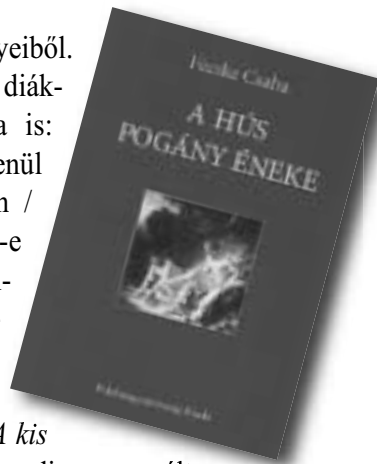
Megélt vagy vágyott kalandok sorjázna – ifjúkori testi fellobbanások – az érett nő buja (és félelmet keltő) megjelenésével spékelve: „túlméretezett mosolyában / vadorzók bűnös öröme / milyen enni-való kis kukacod van / mondta paraszat lehelve / megrémültem azt hittem leharapja...” (*Előszőr*). Mint az előbbi sorok mutatták, a humor sem hiány-

zik Fecske költeményeiből. Ezt támasztja alá egy diák-kori randevú leírása is: „szobatársam véletlenül épp nem volt otthon / moziba ment kell-e mondanom az én pénzemen / mert a véletlenek ilyen alapos előkészítést / igényelnek olykor...” (*A kis fősvény*). Végezetül pedig a megélt

szexuális együttlétek villoni pajkosságú leírása színesíti a ciklus darabjait: „bebocsáthattam durcás kis / szolgálmat ahová oly nagyon vágyott / és ahol szívesen látott vendég volt / noha illetlenül viselkedett köpködött / fröcskölt...” (*Unatkozó hús*).

A harmadik ciklus a véletlen kínálta szerelmi történeteket dolgozza fel. Illetve nem is annyira szerelemről, mint inkább hirtelen támadt testi gerjedelemről, a másik test megkívánásáról van szó: „...tizennyolc éves voltam a Vezúv lávája folyt / ereimben” (*Lány a vonaton*). A kevésbé intim helyszínre is – legyen az vonat, zsúfolt villamos, almafák rejteke, kerti pad – tartogatnak meglepetéseket, miként történik az a *Véletlen találkozás* című darabban: „öncélú nyár mértéket tévesztő / hőség a zsúfolt villamos füledet / szardíniásdobozzá változik a nő / akibe szinte belepréselnek háttal áll / nekem...” A szereplők pedig – legyen az utazó fiatal diák, leselkedő kamasz, szabadságos kiskatona – többnyire maradandó erotikus élményben részesülnek: „sárló kancaként hágatta meg magát / arcomba zúdítva temérdek haját / beborított akár a forró láva / a kéjtől fuldokolva gyúrt magába / azt hittem fölfal a csontomat töri / szinte lyukat égettek rám szemei...” (*Így volt nem így volt*).

A negyedik ciklus darabjai a tiltott gyümölcsből titkon szakító (félrelépő) férfiről (nőről) szólnak. A lopott élvezetekről, a családság izgalmáról, vagy éppen kiábrándító, kijózanító voltáról – mint ahogy megélt az a *Gesztenye és rózsza* című költemény lírai hőse: „...úgy éreztem / magam akár a tolvaj aki elorozza a másét”. Ez a furcsa kettősség (az erős szerelmi vágy és a megcsalt fél iránt érzett lelkifurdalás) más költeményben is központi helyet foglal el: „...nemcsak mi / voltunk ott de láthatatlan vendégként / a férfi akitől a gyermekeid vannak s az én / gyermekeim anyja vádló tekintettel / mint két túlterhelt hajó ringatóztunk / érzelmeink fölka-

vart vizén bogozva / a kibogozhatatlant kívántuk egymást / szerelmünk volt az egyetlen érv / mindennel és mindenkivel szemben” (*Nemcsak mi*). S ha erősebbnek, leküzdhetetlennek bizonyul is a titkos kedves, a szerető iránti vágy, mégsem biztos, hogy a körülmények kedvezően alakulnak: „tesztünk felajzva mint az íj egyik kezében / esernyő félkézzel öleltelek kapkodva / kigomboltad a nadrágomat hogy megtörténhessen / ... / amire vágytunk amiért utaztál harminc / kilométert amit akár örülségnak is / nevezhetnénk majd eltüntetvén / az árulkodó nyomokat hazamentünk / útközben elfogadható alibin tűnődve” (*Rossz idő*).

E kettősség (a szerelmi három- vagy négyszög) erkölcsi-morális dilemmákat is felvet: az *Ámor mostohái* című vers szereplői is vétkeznek („nyelvé mohón a számba dugta / férje várta otthon két gyerek / nővéréhez megy azt hazudta”), s a keserű tanulságot maga a költő vonja le a vers zárósorában: „magunkat csaltuk meg velünk”.

Az erotika, a testiség „hol lehetfinoman, a dolgokat épp csak sejtető, hol pedig vaskosabb, merészebb megfogalmazásban” jelenik meg „kezed egyre szorosabban / kulcsolódott hangszeremre / szaporáz-

ta nyelved is már / nyugtalankodott a vulkán / s kilövellt forrón a láva” (*Anakreoni*).

A fenti idézet is bizonyítja, hogy formai szempontból is rendkívül gazdag a szerző repertoárja: szabadverstől szonetten át olvasható itt ütemhangsúlyos és antik időmértékes vers, disztichon, szapphói strófa egyaránt. De Fecske Csabáról eddig is tudtuk, hogy nemcsak a szavakkal bánik ragyogóan, hanem a formát is tökéletes érzékkel kezeli.

Bár a versek többsége egyes szám első személyű, s ily módon akár minden porcikájában megélt éntegénynek is tekinthetnénk a kötetet, mégis azt hiszem, hogy e pikáns lehetőséget a *Visszatérők* című vers helyezi e körön kívül: „titkon visszatérnek mind a nők / akik valaha voltak itt / titokban észrevétlenül / megpróbálják életre keltetni / az elhagyott férfi hibernált vágyait...” Vágyak és álmok keverednek tehát a valósággal. De a nők – legyenek bárkik, érkezzenek az emlékezet vagy az álom bármelyik zugából – „az elfogult gazda szívesen / látott vendégei”.

Legyünk hát mi is a költő és e könyv olvasó-vendégei.

Oláh András

Még egy regény az ötvenes évekről

Kálnay Adél:
Hamvadó idő,
Tiszatáj Könyvek,
Szeged, 2011.

Kálnay Adél, a Dunaújvárosban élő író- és tanítónő munkássága egyre sokrétűbb: finom lélekábrázolásról tanúskodó prózája mellett verseket is ír, s talán emiatt is lehet, hogy elbeszélései is gazdagok lírai elemekben. Egyéni hangja akkor is érvényesül, ha olyan témába fog, ami a társadalom történetét idézi meg, természetesen úgy, hogy nem a külső történések az elsődlegesek, hanem sokkal inkább azok a belső dolgok, amelyeket az egyén átél.

Így van ez legújabb regényében, a *Hamvadó idő*-ben is. A történet az ötvenes években játszódik, sajátos megközelítésben, egy kislány szemüvegén keresztül. Eljátszhatunk a gondolattal: valószínűleg önéletrajzi elemekben sincs hiány, hiszen maga az író is akkor volt gyermek, s a már az első sorban megjelenő dombtető is utal hajdani, még nem Fejér

megyei emlékekre; a mű hangja intim, a lélek belső tájainak rajzát kapjuk belőle. Ahogy az első fejezet címe is utal rá, *Az isten háta mögött* zajlik az élet, de úgy is fogalmazhatnánk, hogy *közvetlenül* az Isten háta mögött...

Hiszen az embert valami különös erő védi a legkegyetlenebb időkben is! Ilka és Ferike gyermeki idillje és a durva valóság éles ellentétben állnak egymással, s e két réteg közötti feszültség rögtön észrevehető. „Azokban az időkben már egy hatéves gyerek is tudta, semmi jót nem jelent egy egyenruhás ember felbukkanása.” S ezek az egyenruhások gyakran lepik meg a völgyben lakókat; van, hogy elhurcolnak valakit, de van, hogy „csak” zaklatják az ittenieket. A kitelepített emberek sorsát és az egész diktatúra természetrajzát tárja föl Kálnay Adél műve.

